

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΡΗΜΑΤΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ – ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ

1. Ποιο ρηματικό πρόσωπο επιλέγει η συντάκτρια στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 (μονάδες 5); Πώς συνδέεται η συγκεκριμένη επιλογή, κατά τη γνώμη σου, με την πρόθεση της συντάκτριας σε αυτό το σημείο (μονάδες 10); Μονάδες 15 [20237]

Διαβάζω εφημερίδα συστηματικά από δεκατεσσάρων χρονών. Η ανακάλυψή της συνόδευε στην ουσία την ανακάλυψη του κόσμου, της κοινωνίας και της πολιτικής σε μια πορεία προς την ενηλικίωση. Την ξεκοκάλιζα, διατρέχοντας τα πάντα, το πολιτικό ρεπορτάζ, τις επιφυλλίδες, τις γελοιογραφίες, το πολιτικό κους κους, τα πολιτιστικά, κυρίως θέατρο, σινεμά, βιβλίο, τα κοινωνικά, τις συνεντεύξεις. Μόνο τα οικονομικά δεν διάβαζα έως την κρίση, ώσπου κατέληξα σήμερα να διαβάζω μέχρι και τα νέα των επιχειρήσεων. Τι μου έδινε αυτή η ανάγνωση που είχε γίνει οπωσδήποτε εθισμός; Μα μια αίσθηση της ζωντανής πραγματικότητας, την αίσθηση της συμμετοχής στο πολιτικό και κοινωνικό γίνεσθαι. Με βοηθούσε να διαμορφώσω απόψεις, ενώ μια εξίσου ισχυρή αποκάλυψη ήταν, όταν διαπίστωσα ότι μια μόνο εφημερίδα δεν αρκεί διότι δίνει μια όψη της πραγματικότητας, από ορισμένη οπτική γωνία. Κυρίως η εφημερίδα με βοηθούσε να κάνω επιλογές: ποια ταινία να δω, ποιο βιβλίο να διαβάσω, σε ποια θεατρική παράσταση να πάω, κανένας δε μπορούσε να με επηρεάσει περισσότερο στις επιλογές από τις κριτικές στήλες που εμπιστευόμουν. Η ανάγνωση της εφημερίδας για μένα και άλλους ανθρώπους της γενιάς μου ήταν βασικός μοχλός της ανάγνωσης συνολικά, καθώς μας οδηγούσε σε άλλες αναγνώσεις.

Απάντηση

Ρηματικό πρόσωπο: α' ενικό

Σύνδεση επιλογής ρηματικού προσώπου με την πρόθεση της συντάκτριας: Στο συγκεκριμένο σημείο του κειμένου η συντάκτρια προχωρά στην κατάθεση μιας προσωπικής της εμπειρίας, της εμπειρίας της ως έφηβης αναγνώστριας. Γι' αυτό τον λόγο, λοιπόν, επιλέγεται το α' ενικό ρηματικό πρόσωπο, το οποίο ενισχύει την αίσθηση του βιώματος. Με την περιγραφή της προσωπικής εμπειρίας προσδίδεται αμεσότητα στον λόγο, το μήνυμα γίνεται πιο εύληπτο και ο τόνος πιο οικείος, ώστε να προκληθεί το ενδιαφέρον του δέκτη.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

2. Ποιο είναι το κυρίαρχο ρηματικό πρόσωπο το οποίο επιλέγει η συντάκτρια του Κειμένου 1 στην τελευταία παράγραφο (Με αφορμή τα πρόσφατα κινήματα... Κάνε το click σου δράση.); Τι επιτυγχάνεται με αυτή τη γλωσσική επιλογή σε επίπεδο ύφους και επικοινωνιακής αποτελεσματικότητας; [28111]

[...]Με αφορμή τα πρόσφατα κινήματα που διαδόθηκαν μέσω των social media, όπως το φεμινιστικό κίνημα #metoo μπορεί εύκολα να καταλάβει κάποιος τη δύναμη που κρύβει ένα απλό post ή hashtag. Η δύναμη να αλλάξεις αυτά που δεν έχουν θέση στη κοινωνία ισότητας και αλληλεγγύης που έχεις φανταστεί, σε ένα κράτος που προνοεί για όλους

ανεξαιρέτως φύλου, χρώματος και ερωτικού προσανατολισμού είναι πιο κοντά απ' όσο νομίζεις. Είναι τόσο κοντά όσο απέχει η οθόνη από τα χέρια σου. Το μυστικό βέβαια είναι να μην αρκεστείς μόνο σε αυτό. Όταν η φωνή σου ακουστεί και οι αιτήσεις σου βροντερά απηχίσουν την αγανάκτηση σου και καταφέρεις να συσπειρώσεις τον κόσμο γύρω σου, μη σταματήσεις.

Κάνε τον λόγο σου πράξη. Κάνε το click σου δράση.

Απάντηση

Το κυρίαρχο ρηματικό πρόσωπο στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 είναι **το β' ενικό**. Με αυτό τον τρόπο η αρθρογράφος προσδίδει οικειότητα και αμεσότητα στο λόγο, καθώς δημιουργεί την αίσθηση του διαλόγου και διασφαλίζει την επικοινωνία με τον δέκτη. Μ' αυτό τον τρόπο τον καθιστά συμμετέχο στους προβληματισμούς της. Συνδέεται με το προτρεπικό– συμβουλευτικό ύφος του κειμένου και τον καλεί να κινητοποιηθεί και να δραστηριοποιηθεί για τα μείζονα κοινωνικά θέματα.

3. Στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 επιλέγεται στα ρήματα το τρίτο πρόσωπο. Ποιο είναι το επικοινωνιακό αποτέλεσμα που, κατά τη γνώμη σου, δημιουργεί η παραπάνω επιλογή στον αναγνώστη (μονάδες 10); Τι θα άλλαζε αν στη θέση του υπήρχε το πρώτο πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο (μονάδες 5); Μονάδες 15 [15200]

Εμφανείς προκαταλήψεις εκφράζονται με τρόπο, ώστε θετικά συναισθήματα, όπως συμπάθεια, συμπόνια ή θαυμασμός για μια «ξένη» ομάδα, να γίνονται αντικείμενο στέρξης ή άρνησης. Επίσης, δεν υπάρχει μια εμφανής αντιπάθεια απέναντι σε αυτήν, αλλά ούτε και μια ιδιαίτερη συμπάθεια, η οποία δυσχεραίνει τα μέλη αυτής της «ξένης» ομάδας στο να γίνονται αρεστά προσωπικά, ως άτομα. Σύγχρονες προκαταλήψεις είναι δυνατό, παράλληλα, να εκφραστούν με μια υπερβολική έμφαση στην ατομική ισότητα. Συχνά γίνεται λόγος για την ισότητα, για να απορριφθεί η πρόταση αξιώσεων για τη λήψη μέτρων προς βελτίωση δυνατοτήτων συγκεκριμένων ομάδων. Δομικές ανισότητες και διακρίσεις, επομένως, παραβλέπονται ή γίνονται αντικείμενο άρνησης. [...]

Απάντηση

Η επιλογή του **τρίτου προσώπου** στην τελευταία παράγραφο προσδίδει αντικειμενικότητα και καθολικό κύρος στα λεγόμενα του συγγραφέα. Καθιστά το ύφος ουδέτερο, απρόσωπο και ταιριάζει με τα νοήματα που διατυπώνονται στις δύο προηγούμενες παραγράφους του κειμένου, στις οποίες γίνεται αναφορά στην προκατάληψη γενικά ως στάση. Μάλιστα, στο τέλος της δεύτερης παραγράφου γίνεται λόγος για ισχυρές κοινωνικές νόρμες της ανεκτικότητας και της καταπολέμησης του ρατσισμού που έχουν εγκαθιδρυθεί στην Ευρώπη και αναστέλλουν όλο και περισσότερο την ανοιχτή έκφραση της προκατάληψης.

Αντίθετα, **η επιλογή του πρώτου πληθυντικού ρηματικού προσώπου** θα διαφοροποιούσε το ύφος λόγου, καθώς το μήνυμα θα αποδίδονταν με πιο άμεσο τρόπο, με αναφορά στη συλλογική ευθύνη. Το ύφος λόγου θα ήταν πιο επικριτικό, καθώς θα αναδεικνυόταν η ευθύνη της στάσης της ομάδας, της οποίας μέλος είναι και ο συντάκτης του κειμένου. Τα νοήματα της παραγράφου θα διατυπώνονταν με τρόπο που θα εξέφραζε έντονη αυτοκριτική και θα κατεύθυνε τον αναγνώστη με στόχο την ευαισθητοποίηση και την προσωπική αυτοκριτική για τη στάση του προς τους ξένους και τον βαθμό στον οποίο επηρεάζεται από παγιωμένες προκαταλήψεις. Με τη διαφοροποίηση του ρηματικού προσώπου, επομένως, δε μεταβάλλεται μόνο το ύφος λόγου, αλλά και η πρόθεση του πομπού, καθώς αντί για ενημερωτικός γίνεται κατευθυντικός ο λόγος του, στοχεύει στον προβληματισμό του δέκτη και στην αξιολογική κρίση συμπεριφορών συγκεκριμένης κοινωνικής ομάδας.

4. «Από το να προβαίνουμε σε χλιοειπωμένες διαπιστώσεις και αφορισμούς, καλύτερο είναι να εξετάσουμε τα καινούρια δεδομένα που συνδέονται με το νέο τεχνολογικό και επικοινωνιακό τοπίο, [...] και να αναζητήσουμε τρόπους αξιοποίησής του προς όφελος του κοινωνικού συνόλου και του μέλλοντος της πατρίδας μας»: στο απόσπασμα της τελευταίας παραγράφου του Κειμένου 1 ο συγγραφέας χρησιμοποιεί συγκεκριμένο ρηματικό πρόσωπο. Να γράψεις ποιο πρόσωπο επιλέγει (μονάδες 5) και τι προσφέρει αυτή η επιλογή στο ύφος του κειμένου (μονάδες 10). Μονάδες 15 [15398]

Απάντηση

Στο απόσπασμα της τελευταίας παραγράφου του Κειμένου 1 χρησιμοποιείται το πρώτο πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο. Αυτό προσδίδει στο κείμενο τη διάσταση της συλλογικότητας και στοχεύει να κινητοποιήσει το αίσθημα ευθύνης των Ελλήνων, κατά βάση, αναγνωστών ώστε να υιοθετήσουν την ορθή και ρεαλιστική αξιοποίηση της εξέλιξης των μέσων επικοινωνίας. Με την επιλογή αυτού του ρηματικού προσώπου ο συγγραφέας δεν εξαιρεί τον εαυτό του, αλλά τον εντάσσει στο σύνολο, οπότε κερδίζει την εύνοια του/της αναγνώστη/-τριας στην προσπάθειά του να προβληματίσει σχετικά με το μήνυμα.

5. Στο Κείμενο 1 ο αρθρογράφος χρησιμοποιεί σε κάποια σημεία το α' ενικό και πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο. Να γράψεις δύο παραπομπές του κειμένου για κάθε ρηματικό πρόσωπο (μονάδες 8) και να εξηγήσεις ποιον στόχο του συντάκτη ικανοποιεί η πρώτη επιλογή (μονάδες 4) και ποιον η δεύτερη (μονάδες 3). Μονάδες 15 [15359]

[...]Κατανοώ την ανάγκη να αντιμετωπίσουμε τους πραγματικούς κινδύνους από τη διασπορά ψευδών ειδήσεων, ιδίως από τη στιγμή που το διαδίκτυο και ειδικά τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης επιτρέπουν πολύ μεγάλη αναπαραγωγή ψευδών, θεωριών συνωμοσίας και ρατσιστικών θεωριών. Όμως, δεν πιστεύω ότι ωφελούν βήματα που απειλούν να

φέρουν τους δημοσιογράφους αντιμέτωπους με πιο συχνές ποινικές διώξεις για πράγματα που έγραψαν, κάνοντας τη δουλειά τους και με σεβασμό στη δεοντολογία. Ιδίως, όταν ήδη βλέπουμε τριγύρω μας τα προβλήματα που προκαλούν οι αλλεπάλληλες αγωγές που δέχονται δημοσιογράφοι και μέσα ενημέρωσης. Αγωγές που μπορεί να μην έχουν θετική έκβαση για όσους τις καταθέτουν, αλλά για όσους τις δέχονται σημαίνουν μεγάλη ταλαιπωρία και κόστος, ψυχικό και υλικό. Γι' αυτό και πολλές φορές έχουν περιγραφεί ως απόπειρες φίμωσης των δημοσιογράφων και των μέσων ενημέρωσης.

[...]Αυτά λύνονται με μια μεγάλη κουβέντα που πρέπει να γίνει εντός των ιδίων των δημοσιογράφων και όσων διαμορφώνουν την κατεύθυνση των μέσων ενημέρωσης. Μια κουβέντα για το πώς οι ίδιοι βάζουμε όρια. Για το πώς οι ίδιοι αντιστεκόμαστε στον πειρασμό της ψευδολογίας.

Για το πώς επιστρέφουμε στον πυρήνα της δημοσιογραφίας που τελικά είναι να αναζητάς την αλήθεια, ακόμη και όταν θέλει η εξουσία να την αποκρύψει. Κοντολογίς, να ξαναβρούμε την ψυχή μας και την ουσία του επαγγέλματός μας.

Απάντηση

- Α' ενικό ρηματικό πρόσωπο: «κατανοώ την ανάγκη ...», «όμως δεν πιστεύω ...» (2η παράγραφος). Το πρώτο ενικό ρηματικό πρόσωπο εκφράζει με έμφαση την προσωπική θέση - ένσταση του συντάκτη, που είναι κι αυτός δημοσιογράφος, για ένα θέμα που τον αφορά άμεσα και προσδίδει τόνο προσωπικό και οικείο στο άρθρο του.

- Α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο: «να αντιμετωπίσουμε τους πραγματικούς κινδύνους ...» (2η παράγραφος) «Για το πώς οι ίδιοι αντιστεκόμαστε τον πειρασμό . . .» (6η παράγραφος). Το πρώτο πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο εντάσσει τον συντάκτη στην ομάδα των υπόλοιπων δημοσιογράφων και δημιουργεί αίσθηση καθολικότητας και συμμετοχικότητας, φέρνοντας κοντά των αναγνώστη και κάνοντας τον κοινωνό στο πρόβλημα, χωρίς την απόσταση της αυθεντίας.

6. Να εντοπίσεις την εναλλαγή ρηματικού προσώπου από τη δεύτερη στην τρίτη παράγραφο (μονάδες 10) και να την αξιολογήσεις ως προς την επικοινωνιακή αποτελεσματικότητα του κειμένου (μονάδες 5). Μονάδες 15 [20147]

Έπειτα από ένα μεγάλο –όπως μου φάνηκε– διάστημα χωρίς Ιντερνετ κατέληξα στο απλούστατο: η βραδύτητα θρέφει την προσοχή. Βγήκα και αγόρασα τα φυσικά αντίτυπα των εφημερίδων και άκοπα συγκεντρώθηκα απερίσπαστη στην ανάγνωση. Η ηλεκτρονική συνδρομητική ανάγνωση είναι μια εντελώς διαφορετική εμπειρία. Παύει να είναι γραμμική, παύει να είναι διάβασμα. Είναι ένα μανιακό κοίταγμα προς διάφορες κατευθύνσεις. Αν υποθέσουμε ότι διαβάζω online ένα άρθρο για το Ισραήλ και δεν γνωρίζω κάποιο συμβάν, ανοίγω ταυτόχρονα ένα άλλο παράθυρο και πληροφορούμαι

για το γεγονός. Κατόπιν εισχωρώ στο λαγούμι που λέγεται YouTube. Βλέπω ένα βίντεο σχετικό με το θέμα, με καλύπτει. Αφήνω τον υπολογιστή, για να φτιάξω έναν καφέ, και, όταν επανέρχομαι, εξακολουθούν να προβάλλονται βίντεο. [...] Ζούμε σε μια κοινωνία που μας πολιορκούν τα τεχνητά διεγερτικά, αλλά βομβαρδιζόμαστε επίσης από πληροφορία. Παρ' όλα αυτά, έχουμε απεμπολήσει τους πνευματικούς ή τους χρονικούς πόρους, για να αφεθούμε και να κάνουμε τις συνδέσεις, σεβόμενοι τους περιορισμούς και τη χωρητικότητα του μυαλού. Το ότι τα περνούμε όλα στα γρήγορα δεν σημαίνει ότι αφήνουμε το μυαλό να περιπλανηθεί. Καταναλώνουμε χωρίς αφομοίωση και ταξινόμηση τις πληροφορίες. Είναι ένα είδος διανοητικής χρεοκοπίας.

Απάντηση

Στην δεύτερη παράγραφο αξιοποιείται το α' ενικό πρόσωπο, διότι η αρθρογράφος διηγείται μια προσωπική της εμπειρία, ένα προσωπικό της βίωμα. Στην τρίτη παράγραφο αξιοποιείται το α' πληθυντικό πρόσωπο, καθώς το κείμενο κινείται από το ατομικό στο συλλογικό και η αρθρογράφος εντάσσει τον εαυτό της στο ευρύτερο σύνολο μιας κοινωνίας που αλλάζει μέρα με τη μέρα εξαιτίας της εισβολής της τεχνολογίας στην καθημερινότητά της. Το κείμενο έτσι καθίσταται ζωντανό και ενδιαφέρον, ενώ ο αναγνώστης το προσεγγίζει από διάφορες οπτικές και ποικίλους τρόπους.

7. Ποιο είναι το κυρίαρχο ρηματικό πρόσωπο, το οποίο επιλέγει να χρησιμοποιήσει η ομιλήτρια στο Κείμενο (μονάδες 5); Τι επιτυγχάνεται με τη γλωσσική αυτή επιλογή σε επίπεδο ύφους λόγου (μονάδες 5) και επικοινωνιακής αποτελεσματικότητας (μονάδες 5); Μονάδες 15 [15533]

Ως κοινωνία πρέπει να αντιμετωπίσουμε την πραγματικότητα. Πρέπει να καταπολεμούμε διαρκώς τον ρατσισμό και τις διακρίσεις: τις ορατές διακρίσεις, φυσικά. Αλλά επίσης και τον ρατσισμό και τις διακρίσεις που δεν διακρίνονται εύκολα — τις ασυνείδητες προκαταλήψεις μας.[...]

Γι' αυτόν τον λόγο λέω ότι πρέπει να μιλήσουμε για τον ρατσισμό. Και πρέπει να αναλάβουμε δράση. Είναι πάντοτε δυνατή η αλλαγή κατεύθυνσης, εφόσον υπάρχει σχετική βούληση. Πρέπει να μιλήσουμε για τον ρατσισμό με ανοιχτό μυαλό. [...]

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Απάντηση

Το κυρίαρχο ρηματικό πρόσωπο είναι το α' πληθυντικό. Έτσι, αναδεικνύεται η συλλογικότητα με την οποία πρέπει η κοινωνία να αντιμετωπίσει το φαινόμενο του ρατσισμού, αλλά και η συνυπευθυνότητα κάθε πολίτη ξεχωριστά. Το κείμενο σε επίπεδο ύφους λόγου αποκτά ζωντάνια και αμεσότητα, ενώ κινητοποιείται το ενδιαφέρον του αναγνώστη/-τρια, καθώς η ίδια η ομιλήτρια φαίνεται να εντάσσει και τον εαυτό της στο σύνολο των ανθρώπων που οφείλουν να λάβουν μέτρα. Κύριο επικοινωνιακό αποτέλεσμα, το οποίο υπηρετείται με την επιλογή αυτή, είναι η

καλλιέργεια της αίσθησης της ενότητας και ο προβληματισμός των αποδεκτών/-τριών του μηνύματος, σχετικά με την ευαισθητοποίηση σε θέματα συμπεριφοράς και δράσεων έναντι του ρατσισμού. Τέλος, με την επιλογή του συγκεκριμένου ρηματικού προσώπου δεν εξαιρεί τον εαυτό της και κερδίζει την εύνοια του αποδέκτη/τριας του μηνύματος

8. Στο Κείμενο 1 παρατηρούμε εναλλαγή α', β' και γ' ρηματικού προσώπου. Να εντοπίσεις από ένα σχετικό χωρίο (μονάδες 6) και να εξηγήσεις με συντομία ποιο επικοινωνιακό αποτέλεσμα έχει το καθένα (μονάδες 9). Μονάδες 15 [20095]

[Ο Κωνσταντίνος Δασκαλάκης μιλά για τον επαγγελματικό του προσανατολισμό]

-Μερικοί νομίζουν ότι είσαι καθαρά θεωρητικός μαθηματικός. [...] Είσαι και μαθηματικός και μηχανικός και οικονομολόγος. Εσύ πώς αυτοπροσδιορίζεις τον εαυτό σου;

Πάντα με ενδιέφεραν τα μαθηματικά, αλλά και οι υπολογιστές και μπήκα στη Σχολή αυτή του Πολυτεχνείου, γιατί μπορούσα να ακολουθήσω και τα δύο μου ενδιαφέροντα. Τελικά, αφιερώθηκα σε μια πτυχή της επιστήμης των υπολογιστών, που έχει να κάνει με τα μαθηματικά θεμέλια του υπολογισμού. Η περιοχή μου, για την ακρίβεια, λέγεται θεωρητική πληροφορική. Οι αλγόριθμοι είναι μια οπτική γωνία με την οποία μπορείς να μελετήσεις πολλές πτυχές του κόσμου. Έτσι, βρέθηκα να μελετώ και οικονομικά συστήματα και, πιο πρόσφατα, συστήματα που προσπαθούν να επιτελέσουν νοητικές διεργασίες παρόμοιες με αυτές του ανθρώπου. [...]

-Θα συμβούλευες ένα νέο παιδί να γίνει μαθηματικός, να ασχοληθεί με την πληροφορική ή να γίνει μηχανικός;

Η γνώμη μου πάντα ήταν ότι πρέπει να κάνεις κάτι που σε ενδιαφέρει πραγματικά, ασχέτως με το τι σου λένε οι άλλοι, διότι μόνο τότε θα κάνεις κάτι ενδιαφέρον. Όπως είπα και πριν, ο εγκέφαλός μας πρέπει να χρησιμοποιείται για δημιουργικές και μη τετριμμένες εργασίες. Νομίζω ότι μόνο αν έχεις πάθος και πραγματικό ενδιαφέρον για κάτι θα χρησιμοποιήσεις το μυαλό σου με τον τρόπο που τού αρμόζει. Θα συμβούλευνα, λοιπόν, για να απαντήσω ευθέως και στην ερώτηση, ναι, εφόσον έχει πάθος για τα μαθηματικά, να το κάνει.

-Έχεις κάποια αίσθηση εάν το φαινόμενο της «διαρροής εγκεφάλων», το brain drain όπως είναι γνωστό διεθνώς, έχει τα τελευταία χρόνια αλλάξει, αν έχει υπάρξει κάποια αναστροφή;

Από την αρχή της κρίσης και μετά έχει σίγουρα ενταθεί το φαινόμενο της διαρροής εγκεφάλων και είναι πολύ λογικό. Το εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό της χώρας δεν μπορεί να απασχοληθεί μέσα στη χώρα. Όταν έφυγα εγώ το 2004, δεν συνέβαινε αυτό, δηλαδή πολλοί από τους συμφοιτητές μου μείνανε εδώ, διότι ήταν εποχή προ Ολυμπιακών Αγώνων, υπήρχε μια άνοδος της ελληνικής οικονομίας, ίσως ψευδεπίγραφη απ' ό,τι φαίνεται, αλλά εν πάση περιπτώσει υπήρχε μεγάλη δυνατότητα για απασχόληση μέσα στη χώρα. Πλέον αυτό το παραμύθι έχει ξεχαστεί και, αν έχεις μια κατάρτιση, είναι δύσκολο να μείνεις μέσα, γιατί θα πρέπει να παλέψεις, και πολύ πιο εύκολο, γιατί υπάρχουν πολλές ευκαιρίες, να βγεις εκτός (της χώρας).

Απάντηση

Εντοπισμός ρηματικών προσώπων (ενδεικτικά)

α' ρηματικό πρόσωπο: Πάντα με ενδιέφεραν τα μαθηματικά αλλά και οι υπολογιστές και μπήκα στη Σχολή αυτή του Πολυτεχνείου, γιατί μπορούσα να ακολουθήσω και τα δύο μου ενδιαφέροντα.

β' ρηματικό πρόσωπο: Είσαι και μαθηματικός και μηχανικός και οικονομολόγος. Εσύ πώς αυτοπροσδιορίζεις τον εαυτό σου;

γ' ρηματικό πρόσωπο: Από την αρχή της κρίσης και μετά, έχει σίγουρα ενταθεί το φαινόμενο της διαρροής εγκεφάλων και είναι πολύ λογικό. Το εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό της χώρας δεν μπορεί να απασχοληθεί μέσα στη χώρα.

Το α' ενικό πρόσωπο εντοπίζεται στα σημεία όπου ο συνεντευξιαζόμενος μιλά για τον εαυτό του, καταθέτει προσωπικές απόψεις και περιγράφει προσωπικές εμπειρίες. Προσδίδει στο κείμενο αμεσότητα και οικειότητα.

Το β' ενικό πρόσωπο εντοπίζεται στα σημεία όπου ο δημοσιογράφος απευθύνεται στον συνεντευξιαζόμενο, κάνοντάς του ερωτήσεις. Η χρήση του συγκεκριμένου προσώπου συνιστά ένα από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της συνέντευξης ως κειμενικού είδους. Προσδίδει στο κείμενο διαλογικότητα, αμεσότητα και οικειότητα. (Εντοπίζονται και κάποιες περιπτώσεις χρήσης του νόθου β' ενικού, το οποίο νοηματικά ισοδυναμεί με γ' ενικό π.χ. αν έχεις πάθος και πραγματικό ενδιαφέρον για κάτι, θα χρησιμοποιήσεις το μυαλό σου....)

Το γ' ρηματικό πρόσωπο εντοπίζεται στα σημεία όπου ο συνεντευξιαζόμενος υιοθετεί ουδέτερη, αντικειμενική στάση και απομακρύνεται από την υποκειμενική οπτική θέασης. Το γ' πρόσωπο προσδίδει στο λόγο αντικειμενικότητα, ουδετερότητα, επιστημότητα.

9. Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 η ομιλήτρια χρησιμοποιεί αρχικά το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο του ρήματος, ενώ στην τελευταία παράγραφο κυρίως το πρώτο ενικό πρόσωπο. Ποιο το επικοινωνιακό αποτέλεσμα σε κάθε περίπτωση (μονάδες 10); Αν στην αρχή της πρώτης παραγράφου άλλαζες το πρώτο πληθυντικό πρόσωπο σε τρίτο πληθυντικό, θα άλλαζε και το ύφος του λόγου και γιατί (μονάδες 5); Μονάδες 15 [15203]

Είναι αλήθεια ότι, παρά τη μεγάλη απόσταση που έχουμε διανύσει εμείς οι γυναίκες και τα σημαντικά βήματα που έχουν γίνει για την πλήρη και ίση άσκηση των δικαιωμάτων μας, παρά τις πολλές γυναικείες κατακτήσεις στην πολιτική και κοινωνική ζωή, οι έμφυλες προκαταλήψεις και τα αρνητικά στερεότυπα παραμένουν ισχυρά, θέτοντας σοβαρά εμπόδια στην ισόρροπη ανάπτυξη των νεαρών κοριτσιών και την αυτοπραγμάτωσή τους. Παραμένουν, επίσης, σταθερά η

περιορισμένη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, το μισθολογικό χάσμα μεταξύ ανδρών και γυναικών, οι ανισότητες μεταξύ τους στη λήψη των αποφάσεων. Για να μη μιλήσω για την έμφυλη βία, τη σωματική, ψυχική και σεξουαλική κακοποίηση των γυναικών – ένα σοβαρότατο πρόβλημα που, παρά την οξύτητά του, δεν αντιμετωπίζεται με τη δέουσα αποφασιστικότητα.

[...]Γι' αυτό και θεωρώ ιδιαίτερα σημαντική τη σειρά σεμιναρίων που διοργανώνει το ίδρυμα Λαμπράκη για τις νέες γυναίκες. Σεμινάρια ενημέρωσης, στήριξης, ενδυνάμωσης, που τις εξοπλίζουν με τα κατάλληλα γνωσιακά και ψυχικά εφόδια, ώστε να διεκδικήσουν τον ρόλο που τους αναλογεί στην κοινωνική, την οικονομική και την πολιτική σφαίρα. Εύχομαι επιτυχία στο αξιόλογο αυτό έργο, που αποσκοπεί να μετατρέψει ένα περιβάλλον ανισοτήτων και διακρίσεων σε χώρο ελευθερίας και αυτοπραγμάτωσης.

Απάντηση

α' πληθυντικό πρόσωπο πρώτης παραγράφου: δίνεται στις απόψεις που εκφράζονται χαρακτήρας καθολικού ενδιαφέροντος και συνυπευθυνότητας. Ταυτόχρονα, δηλώνεται έτσι η ένταξη της ομιλήτριας στο σύνολο των γυναικών, για τις οποίες γίνεται η εκδήλωση. Η επικοινωνία γίνεται πιο άμεση και ζωντανή.

α' ενικό πρόσωπο τελευταίας παραγράφου: προβάλλεται ο προσωπικός χαρακτήρας των απόψεων της ομιλήτριας και η βιωματική της εμπλοκή στο μήνυμα που εκπέμπει. Ο λόγος γίνεται πιο άμεσος και διαδραστικός στον δέκτη.

Η μετατροπή του α' πληθυντικού σε γ' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο στην πρώτη παράγραφο θα μετέτρεπε το ύφος του κειμένου από προσωπικό σε απρόσωπο και ουδέτερο, καθώς το γ' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο δηλώνει αντικειμενικότητα στην παρουσίαση των πληροφοριών και εκφράζει την «απόσταση» του πομπού από το ίδιο το μήνυμα

10. Ποια ρηματικά πρόσωπα επιλέγει ο συγγραφέας στο Κείμενο 1, για να εκφράσει τις σκέψεις του (μονάδες 4); Δώσε από ένα παράδειγμα (μονάδες 4) και αιτιολόγησε ποιο πρόσωπο, κατά τη γνώμη σου, δημιουργεί πιο αντικειμενική απόδοση των νοημάτων (μονάδες 7). Μονάδες 15 [15219]

Ο ρατσισμός είναι ένα φαινόμενο που το συναντάμε όχι μόνο στους ενήλικες, αλλά και στα παιδιά και στους εφήβους. Με δεδομένο ότι σε όλα τα σχολεία βρίσκονται παιδιά με διαφορετικότητες, που προσδιορίζονται από τη γλώσσα, τα ήθη και τα έθιμα, από τις αξίες, τις ιδέες, την αναπηρία, τις μαθησιακές δυσκολίες και άλλα, ο ρατσισμός εκδηλώνεται με τη μορφή διακρίσεων που αφορούν στην εξωτερική εμφάνιση, στο επίπεδο των σχολικών επιδόσεων, στο βάρος του σώματος, στην κοινωνική θέση, στην καταγωγή, στην εθνικότητα, στις σεξουαλικές προτιμήσεις και σε οποιαδήποτε έκφραση της διαφορετικότητας.

Όλοι μας, ανεξαρτήτως ηλικίας, υπήρξαμε μάρτυρες ή θύματα κοινωνικού ή φυλετικού ρατσισμού που εκδηλώνεται, κυρίως, στα προαύλια των σχολείων με σωματική βία, απειλές, ύβρεις και λεκτική βία. Συμβαίνει, όμως, και μέσα στις σχολικές τάξεις, όπου εστιάζεται στην επίδοση των μαθητών. Από τη μία η κακή επίδοση ή μια λαθεμένη απάντηση σε ένα ερώτημα προκαλεί τον χλευασμό, δυσμενή σχόλια, την αρνητική κριτική και την απόρριψη της διαφορετικότητας. Από την άλλη, η πολύ καλή επίδοση επισύρει δυσμενή σχόλια του τύπου «είσαι φυτό» εις βάρος των επιμελών μαθητών που είναι πάντα συνεπείς στις υποχρεώσεις τους και διακρίνονται στην τάξη.

Ο ρατσισμός, με οποιαδήποτε μορφή, όταν εκδηλώνεται, πλήττει όλους, θύτες, θύματα και κοινωνικό σύνολο. Δημιουργεί αίσθημα κατωτερότητας, κυρίως, στα θύματα, Γι' αυτό και επιβάλλεται αναζήτηση και ανεύρεση λύσεων για την αντιμετώπιση του σοβαρού αυτού προβλήματος.

Απάντηση

Στο Κείμενο 1 ο συγγραφέας επιλέγει

- α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο και
- γ' ενικό και πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο.

Παραδείγματα:

- α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο → το συναντάμε // όλοι μας // υπήρξαμε μάρτυρες;
- γ' ρηματικό πρόσωπο →

(γ' ενικό) ο ρατσισμός εκδηλώνεται // όπου εστιάζεται στην επίδοση // προκαλεί τον χλευασμό // επισύρει δυσμενή σχόλια // πλήττει όλους // δημιουργεί αίσθημα κατωτερότητας // επιβάλλεται αναζήτηση ·

(γ' πληθυντικό) διαφορετικότητες που προσδιορίζονται // (διακρίσεις) που αφορούν // διακρίνονται στην τάξη.

Το γ' ρηματικό πρόσωπο αποδίδει πιο αντικειμενικά τα νοήματα, διότι:

- δημιουργεί αποστασιοποίηση από τα χαρακτηριστικά, τα γεγονότα και τα φαινόμενα που αναφέρονται
- παρουσιάζει τις κρίσεις και τις απόψεις που περιλαμβάνονται στο κείμενο ως γενικές και καθολικές, και όχι ως προσωπικές (του συγγραφέα) ή ομαδικές (μίας κοινωνικής ομάδας, την οποία εκπροσωπεί ο συγγραφέας)·
- όταν συνδυάζεται με την παθητική σύνταξη (π.χ. εκδηλώνεται, εστιάζεται κ.λπ.) δίνει έμφαση στην πράξη, τη συμπεριφορά, το φαινόμενο κ.λπ. και όχι στο πρόσωπο που ενεργεί.

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

11. Ποιο είναι το ρηματικό πρόσωπο που επιλέγει ο συντάκτης του Κειμένου 1 (μονάδες 4); Να τεκμηριώσεις την απάντησή σου με αναφορά σε δύο σχετικά χωρία του κειμένου (μονάδες 2) και να δικαιολογήσεις την επιλογή του σε σχέση με το είδος του κειμένου (μονάδες 4) και το επικοινωνιακό αποτέλεσμα που δημιουργείται (μονάδες 5). Μονάδες 15 [16831]

Θεωρίες μείωσης των στερεοτύπων

Το κείμενο που ακολουθεί αποτελεί διασκευασμένο απόσπασμα από την επιστημονική εργασία του Νίκου Μεταζά «Θεωρίες μείωσης των στερεοτύπων: περίπτωση εφαρμογής στην ελληνική πραγματικότητα», που ανακτήθηκε από τον ιστότοπο www.psychology.gr/koinoniki-psychologia, το Νοέμβριο του 2021.

Τα στερεότυπα είναι στενά συνδεδεμένα με την προκατάληψη και μπορούν να οδηγήσουν σε διάκριση. Αποτελούν ένα σύνολο δομών από πεποιθήσεις για τα χαρακτηριστικά μελών που ανήκουν σε κάποιες κοινωνικές ομάδες και επηρεάζουν το πώς οι άνθρωποι προσέχουν, κατηγοριοποιούν, κωδικοποιούν, παρουσιάζουν και επανακτούν πληροφορίες για άλλους και το πώς αυτοί κρίνουν και απαντούν σε αυτές τις πληροφορίες.

Τα στερεότυπα απαντώνται σε όλες τις κοινωνίες, αυτό-επιβεβαιώνονται σε καθημερινή βάση και αποτέλεσαν πεδίο ανάπτυξης διαφόρων θεωρητικών προσεγγίσεων σχετικά με τη διαμόρφωση και αλλαγή τους.

Η θεαματική αλλαγή της ιδιοσυστασίας των σχολικών τάξεων αποτελεί ένα αδιαμφισβήτητο γεγονός. Τα στερεότυπα αποτελούν μέρος της κοινωνικής γνώσης που αποκτούν τα παιδιά στη διάρκεια της κοινωνικοποίησής τους και η άρση αυτών, στο πλαίσιο πλουραλιστικών κοινωνιών, και ειδικότερα στον εκπαιδευτικό χώρο, όπου η μάθηση είναι «ταγμένη» υπέρ των ίσων ευκαιριών, αποκτά ιδιαίτερη σημασία. [...]

Απάντηση

Ο συντάκτης του Κειμένου 1 επιλέγει τη χρήση του γ' ενικού και πληθυντικού προσώπου. Αυτό φαίνεται στα χωρία: «Η θεαματική αλλαγή της ιδιοσυστασίας των σχολικών τάξεων αποτελεί ένα αδιαμφισβήτητο γεγονός» και «Αποτελούν ένα σύνολο δομών από πεποιθήσεις... επανακτούν πληροφορίες για άλλους και το πώς αυτοί κρίνουν και απαντούν σε αυτές τις πληροφορίες». Το γ' ρηματικό πρόσωπο προσδίδει στο λόγο αντικειμενικότητα, ο συντάκτης φαίνεται πως είναι ουδέτερος και αποστασιοποιημένος και κάνει το ύφος λόγου σοβαρό. Αυτό επιδιώκει ο συντάκτης, εφόσον γράφει επιστημονική εργασία (που έχει αναρτηθεί σε ιστότοπο ως επιστημονικό άρθρο) και στόχος είναι η αντικειμενική παρουσίαση του ζητήματος, καθώς και η βεβαιότητα του συντάκτη για τα στοιχεία που παρουσιάζει.

12. Στο Κείμενο 1 χρησιμοποιούνται τρία ρηματικά πρόσωπα. Να τεκμηριώσεις αυτή τη διαπίστωση με παραπομπές από το κείμενο (μονάδες 9) και να αναφέρεις τη σκοπιμότητα χρήσης τους από τον συντάκτη του κειμένου (μονάδες 6). Μονάδες 15 [19576]

Η επίσκεψη σε μουσείο αφιερωμένο στο Ολοκαύτωμα, λ.χ. της Θεσσαλονίκης, σε συγκλονίζει. Φτάνει την αντοχή σου στα όριά της και σε κάνει να ντρέπεσαι που ανήκεις στο ίδιο είδος με τους ναζί. Μπορούμε λοιπόν να φανταστούμε,

αλλά μόνο μέχρις ενός σημείου, ποια μαύρη τρύπα απείλησε να καταπιεί τους στρατιώτες των Συμμάχων που απελευθέρωσαν τα στρατόπεδα μαζικής εξόντωσης ανθρώπων, που θεωρητικοποιήθηκε ρατσιστικά, οργανώθηκε επιστημονικά και εφαρμόστηκε εργοστασιακά. Η μαύρη τρύπα μιας οργής που σε παραλύει και σε αποσβολώνει. Αλλά και του πανικού μπροστά στα εγκλήματα που είναι ικανή να διαπράξει η δίποδη κορωνίδα της φύσης.

Όσες μαρτυρίες και μελετήματα κι αν διαβάσεις, όσα ντοκιμαντέρ κι αν δεις, πάντα δεν θα καταλαβαίνεις πώς έγινε εφικτό το αδιανόητο: η εξάλειψη εκατομμυρίων «παρασίτων». Ο αφανισμός –με όπλο την πείνα, τα κρεματόρια, τις εκτελέσεις, τα βασανιστήρια και τα πειράματα– ανθρώπων που έτυχε να γεννηθούν Εβραίοι, Τσιγγάνοι, Σλάβοι, ανάπηροι. Ή να είναι αντιστασιακοί ή ομοφυλόφιλοι. Στην πραγματικότητα, δεν καταλαβαίνεις επειδή αρνείσαι να καταλάβεις. Και αρνείσαι, επειδή φοβάσαι ότι, αν εντάξεις την απόλυτη Ύβρι σε σχήματα εξηγητικά, θα σχετικοποιήσεις τη φρικαλέα σημασία της. Σαν να αναγκάζεις το σουρλιαχτό να αρθρωθεί σε τυπική φρασούλα. Ή να σβήσει χωρίς καν να ακουστεί. Μετά τον πόλεμο η σιωπή πήρε πολλές μορφές. Σώπασαν βέβαια οι εγκληματίες, όσοι «εκτελούσαν εντολές» και «δεν ήξεραν τίποτε». Αλλάξαν όνομα και πόλη, ξαναπαντρεύτηκαν, ξαναπήγαν στην εκκλησία, ξανάγιναν ευπόληπτοι πολίτες. Κι ας ήταν ανάμεσά τους και βασανιστές, εκτελεστές, υπεύθυνοι κρεματόριων, πειραματιστές γιατροί, διαλογείς της προς εξάλειψη μάζας: ποιος θα εκτελεστεί αμέσως, ποιος θα ζήσει, για να δουλέψει μέχρι να πεθάνει.

Σώπασαν και οι νικητές Σύμμαχοι. Χρειάζονταν επιστήμονες για το εξοπλιστικό τους πρόγραμμα, κι ας ήταν και ναζί, ή «μπιστικούς» για τον νέο πόλεμο, ψυχρό τώρα, που δεν άργησε να ξεσπάσει. Ο Κουρτ Βαλντχάιμ, που κατηγορήθηκε ως εμπνευστής του σχεδίου αφανισμού των Γιαννιωτοεβραίων, έφτασε να γίνει γενικός γραμματέας του ΟΗΕ.

Σώπασαν όμως και πολλοί επιζώντες. Άντεξαν τα μαρτύριά τους στα στρατόπεδα, αλλά τους συνέθλιβε το βάρος της μαρτυρίας τους, που άλλωστε για χρόνια δεν γινόταν πιστευτή. Η μνήμη τους φύλασσε τα πάντα, δεν ήθελαν εντούτοις να αφηγούνται όσα υπέστησαν από άλλους ανθρώπους. Εάν αυτοί ήταν άνθρωποι...

Απάντηση

- Β' ενικό ρηματικό πρόσωπο: «αν διαβάσεις... δεν θα καταλαβαίνεις... αρνείσαι... φοβάσαι...». Το β' ενικό χρησιμοποιείται για να δώσει διαλογικό τόνο στο κείμενο, καθώς ο συντάκτης του είναι σαν να κάνει έναν διάλογο με τον εαυτό του ή με καθένα από τους αναγνώστες του, στην προσπάθειά του να συλλάβει τη φρίκη που βιώνει μπροστά στην ανθρώπινη θηριωδία του Ναζισμού. Προσθέτει ζεστασιά και οικειότητα στο κείμενο, το οποίο έτσι ευαισθητοποιεί και προβληματίζει τον καθένα μας.
- Α' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο: «μπορούμε να φανταστούμε...». Με το α' πληθυντικό πρόσωπο ο συντάκτης τοποθετεί την ανθρώπινη κοινότητα προ των ευθυνών της και επιθυμεί να δηλώσει την οικουμενικότητα και την καθολικότητα της αποκήρυξης που οφείλουν να έχουν τέτοιες αποτρόπαιες πράξεις για όλους.
- Γ' πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο: «άλλαξαν ...ξαναπήγαν εκκλησία ... σώπασαν οι νικητές...». Με το γ' πληθυντικό ο συντάκτης περιγράφει αντικειμενικά τις ποικίλες αντιδράσεις κάποιων ανθρώπων μετά τον πόλεμο, όταν κάποιοι από τους δολοφόνους έγιναν ευπόληπτοι πολίτες, χωρίς τιμωρία ή κάποιες από τις χώρες που τους

νίκησαν «βολικά» τους χρησιμοποίησαν ή τα θύματα σιώπησαν με ενοχή. Έτσι αποδίδεται στο κείμενο ως μια αντικειμενική πραγματικότητα η ευθύνη που έχουν όλοι αυτοί που ως συνένοχοι δεν απέδωσαν δικαιοσύνη για το μεγάλο ανθρωπιστικό έγκλημα που συντελέστηκε με τον Ναζισμό.

13. Να επισημάνεις ποιο ρηματικό πρόσωπο κυριαρχεί σε καθεμία από τις παραγράφους 2-4 του Κειμένου 1 (μονάδες 6) και να σχολιάσεις την λειτουργία του καθενός στον λόγο (μονάδες 9). [28046]

Υπάρχουν αυτοί που χρησιμοποιούν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, για να επικοινωνούν με τους φίλους και τους γνωστούς τους και να μοιράζονται μαζί τους ό,τι θέλουν και ό,τι τους απασχολεί. Φιλτράρουν τα αιτήματα φιλίας, κάνουν δεκτά μόνο αυτά που προέρχονται από ανθρώπους, τους οποίους γνωρίζουν, και επί της ουσίας χρησιμοποιούν τα μέσα ως μία επιπλέον ευκαιρία, για να περνούν στιγμές της καθημερινότητάς τους με όσους αγαπούν. Είναι οι πλέον λογικοί άνθρωποι και τους ζηλεύω για την ικανότητά τους να οριοθετούν τον κύκλο τους.

Αλλά οι πιο πολλοί δεν είμαστε έτσι – και όχι γιατί είμαστε ματαιόδοξοι. Στον ωκεανό του διαδικτύου βουτάμε, για να κολυμπήσουμε στα βαθιά. Θέλουμε να γνωρίσουμε ανθρώπους, με τους οποίους μας συνδέουν πράγματα, ψάχνουμε ευκαιρίες για ανταλλαγή απόψεων, ενίοτε μπορεί και να φλερτάρουμε. Έχουμε στα προφίλ μας πολύ περισσότερους, που μας ακολουθούν και τους ακολουθούμε, από όσους έχουμε στη ζωή μας. Δεν θα ήταν πρόβλημα, αν δεν μας έσπρωχνε σε κάποιες περιπτώσεις να χάσουμε την επαφή με την ίδια μας την πραγματικότητα. Να γεμίσουμε φανταστικούς φίλους ή να πάρουμε τον ρόλο του φανταστικού φίλου και εμείς.

Έχει σχέση ο διαδικτυακός φίλος με έναν αληθινό φίλο; Μπορεί και να. Το διαδίκτυο βοηθά στην επικοινωνία: από εκεί και πέρα τα όρια τα βάζεις εσύ. Μπορεί να θέλεις να μοιραστείς τα προσωπικά σου με έναν άγνωστο, γιατί θεωρείς ότι η συμβουλή του θα είναι πιο σωστή από αυτή που θα σου δώσει κάποιος ο οποίος, επειδή σε γνωρίζει καλύτερα και σε βλέπει καθημερινά, δεν θέλει να σε κακοκαρδίσει. Μπορεί επίσης στο διαδίκτυο να βρεις ανθρώπους, με τους οποίους μοιράζεσαι τις ίδιες εναισθησίες – ακόμη και αυτές που οι αληθινοί σου φίλοι δεν καταλαβαίνουν. Μπορείς επίσης στις σελίδες των μέσων να βρεις ακροατήριο, για να εκφράσεις τις απόψεις σου για πράγματα σοβαρά ή ασήμαντα, που έχεις σπουδάσει ή με τα οποία ασχολείσαι, και τους ανθρώπους του περιβάλλοντός σου μπορεί να μην τους ενδιαφέρουν.

Απάντηση

Τα ρηματικά πρόσωπα που κυριαρχούν:

- στη 2η παράγραφο το γ' πληθυντικό (χρησιμοποιούν, μοιράζονται, φιλτράρουν, γνωρίζουν, να περνούν, αγαπούν κ.λπ.) ·
- στην 3η παράγραφο το α' πληθυντικό (δεν είμαστε, βουτάμε, θέλουμε να γνωρίσουμε, ψάχνουμε, έχουμε να χάσουμε, να γεμίσουμε κ.λπ.) ·

- στην 4η παράγραφο το β' ενικό (τα βάζεις, να θέλεις να μοιραστείς, θεωρείς, να βρεις, μοιράζεσαι, έχεις σπουδάσει, ασχολείσαι κ.λπ.).

Η λειτουργία τους:

- Στη 2η παράγραφο ο αρθρογράφος χρησιμοποιεί το γ' πληθυντικό για να προσδιορίσει με αντικειμενικότητα και αποστασιοποίηση το γενικό χαρακτηριστικό και τα ειδικά γνωρίσματα μίας ομάδας ανθρώπων, στην οποία δεν εντάσσεται ο ίδιος. Περιγράφει πώς τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορούν να χρησιμοποιηθούν με σύνεση και, όσα αναφέρει, προβάλλονται ως γενικές αλήθειες και παρατηρήσεις.

- Στην 3η παράγραφο με το α' πληθυντικό δηλώνεται ότι ο αρθρογράφος εντάσσει και τον εαυτό του στην ομάδα των ανθρώπων, της οποίας τα χαρακτηριστικά καταγράφει. Το ύφος γίνεται πιο προσωπικό, οι παρατηρήσεις σχετικά με την αλόγιστη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης λαμβάνουν υποκειμενικό χαρακτήρα, αλλά δεν γίνονται ποτέ επιθετικές, εφόσον ο αρθρογράφος περιλαμβάνει και τον εαυτό του σε όσα αναφέρει.

- Στην 4η παράγραφο το β' ενικό πρόσωπο, που εκφράζει οικειότητα, αξιοποιείται από τον αρθρογράφο, για να προτείνει στον αναγνώστη ποια είναι η ενδεδειγμένη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και να του παρουσιάσει τις ποικίλες δυνατότητές τους, να του υποδείξει παραδείγματα χρήσης τους κ.λπ. . Πρόκειται, στην ουσία, για άμεση και έμμεση προτροπή που ενισχύεται από το ανεπίσημο / φιλικό ύφος, το οποίο διαμορφώνει το β' ενικό πρόσωπο.

14. Να δικαιολογήσεις την επιλογή του πρώτου πληθυντικού προσώπου από τον συγγραφέα στο Κείμενο 1 (μονάδες 5) [28061]

Η ευθύνη των δημοσιογράφων

Απόσπασμα από δημοσίευση του Ραβανού Άρη στη στήλη «Απόψεις» των Νέων, 6.3.2020, πηγή: <https://www.tanea.gr>.

Τις περισσότερες φορές για εμάς τους δημοσιογράφους ευθύνονται όλοι οι άλλοι και όχι εμείς. Πολλοί από εμάς θεωρούμε ότι έχουμε το αλάθητο αρκετές στιγμές και για σειρά ζητημάτων, ενώ νομίζουμε ότι ξέρουμε τα πάντα ή σχεδόν όλα. Κάτι σαν τους φωτεινούς παντογνώστες ή σαν τους σοφούς που όλοι προστρέχουν για συμβουλές.

Παράλληλα, εμμένουμε να επιδεικνύουμε την σοφία μας. Προφανώς και όλοι έχουν άποψη για όλα τα θέματα. Πόσο μάλλον ένας δημοσιογράφος. Μόνο που αρκετές φορές, καλύπτουμε επιφανειακά και με προχειρότητα θέματα μείζονος σημασίας και ύψιστου ενδιαφέροντος. Αρνούμαστε συνειδητά να αφήσουμε τους ειδικούς να μιλήσουν και τους υποκαθιστούμε.

Με τον τρόπο μας, ενίοτε συμβάλλουμε στη συσκότιση και στη δημιουργία αρνητικού κλίματος. Κάθε άλλο παρά μη γόνιμη είναι η παρέμβασή μας σε κρίσιμα ζητήματα, αν και θα έπρεπε να συμβαίνει το αντίστροφο. Δεν είμαι οπαδός

του μηδενισμού, απλά τα τελευταία χρόνια, οι φωνές της λογικής και της μετριοπάθειας έχουν υποχωρήσει αρκετά με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Ως υπηρέτες της ενημέρωσης και με γνώμονα το διαχρονικό ρητό, «η δημοσίευση είναι η ψυχή της δικαιοσύνης», οφείλουμε να επανεξετάσουμε τη στάση μας και να αναλογιστούμε τι πράττουμε.

Πρωτίστως όμως οφείλουμε να σκεφτούμε τις συνέπειες των πράξεών μας και κατά πόσο συμβάλλουμε και εμείς στη δημιουργία κλίματος διχασμού, φανατισμού, μισαλλοδοξίας. Οφείλουμε να κινούμαστε με οδηγό την αλήθεια και έχοντας κατά νου και το κοινό περί δικαίου αίσθημα.

Όμως, πρέπει να είμαστε υπέρμετρα προσεκτικοί στα όσα μεταδίδουμε και να μην ρίχνουμε λάδι στη φωτιά. Τις τελευταίες ημέρες, για μια ακόμη φορά, είδαμε πολλά και επανέρχεται στο προσκήνιο για ορισμένους η συζήτηση για τα όρια και του δημοσιογραφικού λόγου, της δημοσιογραφικής κριτικής, του δημοσιογραφικού παρεμβατισμού και – αδόκιμος ο όρος- της δημοσιογραφικής παντογνωσίας.

Απάντηση

«Τις περισσότερες φορές για εμάς τους δημοσιογράφους»: Από την αρχή του κειμένου είναι φανερό ότι ο συγγραφέας είναι δημοσιογράφος. Επομένως, με το πρώτο πληθυντικό ρηματικό πρόσωπο αναφέρεται στην επαγγελματική ομάδα των δημοσιογράφων με τρόπο που ασκεί κριτική συνολικά στα ατοπήματά τους στον τρόπο μετάδοσης των ειδήσεων. Με συλλογική διάθεση διατυπώνει τις διαπιστώσεις του χωρίς να κατηγορήσει τους συναδέλφους του άμεσα. Πετυχαίνει λοιπόν να ευαισθητοποιήσει για τον τρόπο μετάδοσης των ειδήσεων και τη δημοσιογραφική ευθύνη και να δημιουργήσει ένα κριτικό ύφος λόγου.

15. Να δικαιολογήσεις τη χρήση του πρώτου ενικού προσώπου και του πρώτου πληθυντικού προσώπου στο Κείμενο 1 (μονάδες 10) [28062]

Κείμενο των Marc Pitzke και Roland Nelles 2021 Der Spiegel/ The New York Times, Απόδοση: Μαρία Αθανασίου, 24.02.2021, ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «Κ». Απόσπασμα από συνέντευξη του απερχόμενου εκτελεστικού διευθυντή της Washington Post, Μάρτιν Μπάρον.

- Εκατομμύρια Αμερικανοί πιστεύουν σε θεωρίες συνωμοσίας αντί για τις ειδήσεις. Πώς φτάσαμε σε αυτό το σημείο;

Αυτό συμβαίνει και σε άλλες χώρες. Θεωρώ ότι είναι αποτέλεσμα του διαδικτύου. Οι άνθρωποι έχουν πρόσβαση σε πληροφορίες από πηγές που επιβεβαιώνουν την προϋπάρχουσα άποψή τους. Αυτό είναι το επιχειρηματικό μοντέλο κάποιων μέσων ενημέρωσης, να παρέχουν αποκαλούμενα «νέα», αποκαλούμενη «ενημέρωση», η οποία τους λέει πως τα αισθήματά τους είναι δικαιολογημένα, ότι υπάρχουν άνθρωποι σαν αυτούς, που σκέφτονται ακριβώς όπως αυτοί. Αν οι άνθρωποι έχουν υποψίες, αυτά τα μέσα ενημέρωσης προσπαθούν να ενισχύσουν αυτές τις υποψίες. Δεν είναι πιστά στα γεγονότα ή στην αλήθεια.

- Πώς μπορούν τα μέσα ενημέρωσης να έχουν πρόσβαση στους ανθρώπους που πιστεύουν αυτές τις θεωρίες συνωμοσίας; Υπάρχει περίπτωση να καταφέρουν να τους προσεγγίσουν;

Δεν γνωρίζω την απάντηση σε αυτή την ερώτηση. Ελπίζω να υπάρχει τρόπος. Η συνωμοσιολογία είναι βαθιά εδραιωμένη. Μόλις οι άνθρωποι αρχίσουν να σκέφτονται με αυτόν τον τρόπο, είναι πολύ δύσκολο να τους πείσει κανείς ότι είναι αποκομμένοι από την πραγματικότητα. Βλέπουν εμάς στα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης σαν ψεύτες. Και θεωρούν ότι οι ίδιοι είναι οι κάτοχοι της αλήθειας. «Μας βλέπουν σαν εχθρούς, σαν ψεύτες»

- Θα μπορούσε να βοηθήσει περισσότερη διαφάνεια στην αίθουσα σύνταξης; Για παράδειγμα, αποκαλύπτοντας πώς προκύπτουν τα ρεπορτάζ;

Μπορούμε να γράψουμε διαφορετικά τις ιστορίες μας. Μπορούμε να αποκαλύψουμε περισσότερα σχετικά με το πώς τις προσεγγίζουμε, πώς κάνουμε ρεπορτάζ. Μπορούμε να έχουμε μεγαλύτερη διαφάνεια. Πρέπει να το κάνουμε και το έχουμε κάνει. Αλλά τελικά δεν φαίνεται να κάνει μεγάλη διαφορά, γιατί δεν ενισχύουμε την προϋπάρχουσα άποψη των ανθρώπων για τον κόσμο. Και, αν δεν το κάνουμε αυτό, μας βλέπουν σαν εχθρούς, σαν ψεύτες, σαν πληρωμένους πράκτορες των αντιπάλων τους. Είναι πολύ δύσκολο να εκτρέψεις τους ανθρώπους μακριά από τη συνωμοσιολογία. Πώς φτάσαμε έως εκεί είναι νομίζω ένα από τα μεγαλύτερα ερωτηματικά της εποχής μας.

Απάντηση

Το κείμενο είναι συνέντευξη του απερχόμενου διευθυντή της Washington Post, Μάρτιν Μπάρον, επομένως ο ομιλητής καταθέτει την άποψή του σε α' ενικό πρόσωπο, αλλά παρουσιάζει με το α' πληθυντικό πρόσωπο, συγχρόνως, τον εαυτό του ως μέλος της συλλογικότητας των δημοσιογράφων, όπου εργαζόταν, ανακοινώνοντας συμπεράσματα της εμπειρίας του στον χώρο της ειδησεογραφίας.